

POSTANOWIENIE

30 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 30 czerwca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M.P. i A.P.

z udziałem A.O.

o rozgraniczenie nieruchomości,

na skutek skargi kasacyjnej M.P. i A.P.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu

z 14 września 2023 r., I Ca 19/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 14 września 2023 r. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu oddalił apelację wnioskodawców M.P. i A.P. od postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu z 17 listopada 2022 r., którym Sąd ten dokonał rozgraniczenia nieruchomości położonych w miejscowości J., Gmina G., powiat [...], oznaczonych w ewidencji gruntów jako: działka ewidencyjna nr [...], stanowiąca własność wnioskodawców (na prawach ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej), z działką ewidencyjną nr [...], stanowiącą własność uczestnika A.O. w ten sposób, że ustalił, iż granica ta przebiega od punktu granicznego numer [...] przez punkt graniczny numer [...] do punktu granicznego numer [...] - markowane palikami i jest oznaczona kolorem czarnym w opinii sporządzonej przez biegłego geodetę mgr inż. A. L. w dniu 27 lutego 2021 r. oraz orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, że w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, rozgraniczenie powinno nastąpić według stanu prawnego nieruchomości, zgodnie z opinią biegłego geodety, która uwzględniła wyniki procedury scaleniowej, dokonanej później modernizacji oraz wszystkie dostępne dokumenty pozwalające na ustalenie przebiegu granicy (art. 153 k.c.). Nie znalazł też podstaw do uwzględnienia zarzutu wnioskodawców dotyczącego zasiedzenia przygranicznego pasa gruntu objętego sporem, argumentując, że przesądza o tym brak do 2009 r. ogrodzenia między rozgraniczanymi działkami oraz brak oznaczenia przebiegu granicy na gruncie w jakikolwiek inny widoczny sposób pozwalający na określenie zakresu posiadania uczestników oraz ich poprzedników prawnych.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez wnioskodawców.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołali się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Zdaniem skarżących w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do odpowiedzi na pytania: (1) „czy przepis § 30 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie standardów technicznych wykonywania geodezyjnych pomiarów sytuacyjnych i wysokościowych oraz opracowywania i przekazywania wyników tych pomiarów do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego należy stosować do postępowania rozgraniczeniowego wszczętego na etapie sądowym w dacie obowiązywania tego przepisu do próby wyznaczenia w terenie współrzędnych (miejsca położenia) znaku granicznego utrwalonego po zatwierdzeniu projektu scalenia i podziału nieruchomości w 2003 r.?”; (2) „czy posadowienie przed wszczęciem postępowania rozgraniczeniowego znaku granicznego przez organ ewidencyjny w miejscu sprzecznym ze współrzędnymi geodezyjnymi, uzyskanymi drogą transformacji z układu „65” na układ „2000” metodą przeliczenia jest zdarzeniem, które wpływa na ustalenie stanu prawnego nieruchomości rozumianego jako zakres władztwa mimo, że nie upłynął okres 30 lat (zasiedzenie w złej wierze) od daty utrwalenia na gruncie znaku granicznego?”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymogów. Silnie kazuistyczny sposób ujęcia zagadnienia prawnego wskazuje, że jest ono osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i jest pytaniem w tej

właśnie sprawie. W takim ujęciu sprowadza się do kwestionowania prawidłowości stosowania przez Sąd Okręgowy prawa materialnego i procesowego przytoczonego w podstawach skargi kasacyjnej. Skarżący w istocie zmierzają bowiem do tezy, że przebieg granicy ustalony przez Sądy *meriti*, z uwzględnieniem materiału dowodowego stanowiącego podstawę faktyczną rozstrzygnięcia i wniosków wyprowadzonych z opinii biegłego geodety jest nieprawidłowy, a powinno ono nastąpić z uwzględnieniem zasiedzenia przez nich pasa gruntu znajdującego się między granicą działek [...] i [...] wyznaczoną przy pomocy współrzędnych przechowywanych przez Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w T., a obecnym stanem ogrodzenia między tymi działkami oraz przebiegu granicy między dawnymi działkami [...] i [...].

W konsekwencji argumentacja skargi nie wykazuje, że w sprawie ujawniło się zagadnienie wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, którego wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa.

Ponadto, zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i doktrynie utrwalony jest pogląd, iż w przypadku sporności granic, ich ustalenie powinno nastąpić w pierwszej kolejności według stanu prawnego, a więc stanu wynikającego przede wszystkim z dokumentów w postaci: map, wyrysów map, operatów geodezyjnych, wyników pomiarów geodezyjnych będących podstawą ewidencji gruntów i wpisów w księgach wieczystych. Zasada wzajemnego wyłączenia kryteriów przewidzianych w art. 153 k.c. wyklucza natomiast korygowanie przebiegu granic ustalanych według stanu prawnego poprzez włączenie kryterium ostatniego spokojnego stanu posiadania czy kryterium wszelkich okoliczności w tym względów celowości zarówno, co do całej granicy, jak i jej fragmentów. Przyjmuje się również, iż wątpliwość, co do stanu prawnego nieruchomości, nie uzasadnia jeszcze dokonania rozgraniczenia według kryterium ostatniego stanu spokojnego posiadania, bowiem sama wątpliwość nie wystarczy do stwierdzenia, że stanu prawnego nie da się ustalić. W postępowaniu rozgraniczeniowym nie jest wyłączona możliwość ustalenia takiego stanu prawnego, który uzasadnia przebieg linii granicznych w miejscach, przez które granice przedtem nie przebiegały (zob.m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1974 r., III CRN 41/74,

OSP 1975, nr 4, poz. 96; z 6 maja 1974 r., III CRN 81/74, OSNCP 1975, nr 4, poz. 65; z 14 marca 1997r., I CKN 63/96, niepubl.; z 3 września 1981r., III CRN 171/81, OSNC 1982, nr 4, poz. 51; z 17 października 2000 r., I CKN 851/98, niepubl.; z 11 grudnia 2013 r., IV CSK 180/13, niepubl.; z 27 lutego 2013 r., IV CSK 357/12, niepubl.; z 24 sierpnia 2011r., IV CSK 596/10, niepubl.; z 5 grudnia 2003 r., IV CK 255/00, niepubl.; z 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 596/10, niepubl.). Przez stan prawny należy rozumieć również stan powstały na skutek zasiedzenia przygranicznych pasów gruntów, o czym Sąd powinien rozstrzygnąć w sprawie o rozgraniczenie (zob.m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 1967 r., III CRN 424/66, OSNCP 1967, nr 11, poz. 206; z 22 kwietnia 1974 r., III CRN 41/74, OSPiKA 1975, nr 4, poz. 96; i z 5 grudnia 2003 r., IV CK 255/02, niepubl.).

Ustalenie przebiegu granic według stanu prawnego wymaga ustalenia na podstawie dokumentów i innych dowodów, jaki jest zakres prawa własności. Granica określa przestrzenny zasięg nieruchomości i stanowi zmaterializowaną linię w terenie. Granica w ujęciu geodezyjnym jest ustalana przez uprawnionego geodetę zgodnie z procedurami określonymi w rozdziale 6 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (tekst. jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 1151) i tak wytyczona powinna być granicą prawną odzwierciedlającą w przestrzeni obszar nieruchomości i wyodrębniającą tę nieruchomość, jako przedmiot odrębnej własności. Sąd powinien określić położenie współrzędnych punktów granicznych wyznaczających obszar nieruchomości jako odrębnego przedmiotu własności. Oznacza to potrzebę ustalenia przebiegu granicy w miejscu uwidocznionych w dokumentacji geodezyjnej punktów granicznych, jeżeli wyznaczają granicę prawną, w miejscu położenia znaków granicznych, o ile są usytuowane na granicy prawnej albo w innym miejscu, jeżeli dowody zgromadzone w sprawie, wskazują na inny jeszcze przebieg granicy (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2014 r., V CSK 71/14, niepubl.). Nie ma także wątpliwości, że decyzja o zatwierdzeniu projektu scalenia gruntów wiąże sąd w postępowaniu rozgraniczeniowym, dotyczących gruntów objętych scaleniem (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CSK 301/14, niepubl.).

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

[A.T.]

[SOP]